

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Økonomien i sauehaldet

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Overordnede mål 2020:

Vedtak på styremøte 4.3.20:

Følgende hovedmål blir retningsgivende for NBS under jordbruksforhandlingene etter behandlingen i styret:

- Bærekraftige produksjonsmåter
- Økt bruk av jord – holde jord i hevd
- Dempe produksjonspresset
- Øke selvforsyningsgraden
- Bedre økonomi i jordbruket
- Landbruk i hele landet
- Redusere klimagassutslippene

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Hovedspørsmål

1. Er det noen av hovedmålene som bør endres til forhandlingene i 2021?
2. Bør Norsk Bonde- og Småbrukarlag prioritere noen produksjoner høyere enn andre i årets forhandlinger? I så fall, hvilke?
3. Hva bør være de tre viktigste enkeltsakene for NBS ved jordbruksforhandlingene i 2021? Vi tenker her på tre konkrete virkemidler.

Jordbruksbedrifter med sau etter buskapsstorleik per 1. mars

Sau	Jordbruksbedrifter			Talet på dyr		
	2016	2018	2020	2016	2018	2020
I alt	14463	14310	13644	1095518	1008230	950782
1-9	792	820	861	4495	4903	5310
10-19	1506	1708	1690	21878	24872	24526
20-49	4256	4568	4374	142545	152309	144458
50-99	4113	3907	3601	292411	276744	255048
100-149	2098	1865	1693	255464	225768	206051
150-	1698	1442	1425	378725	323634	315389

Kilde: Statistisk sentralbyrå

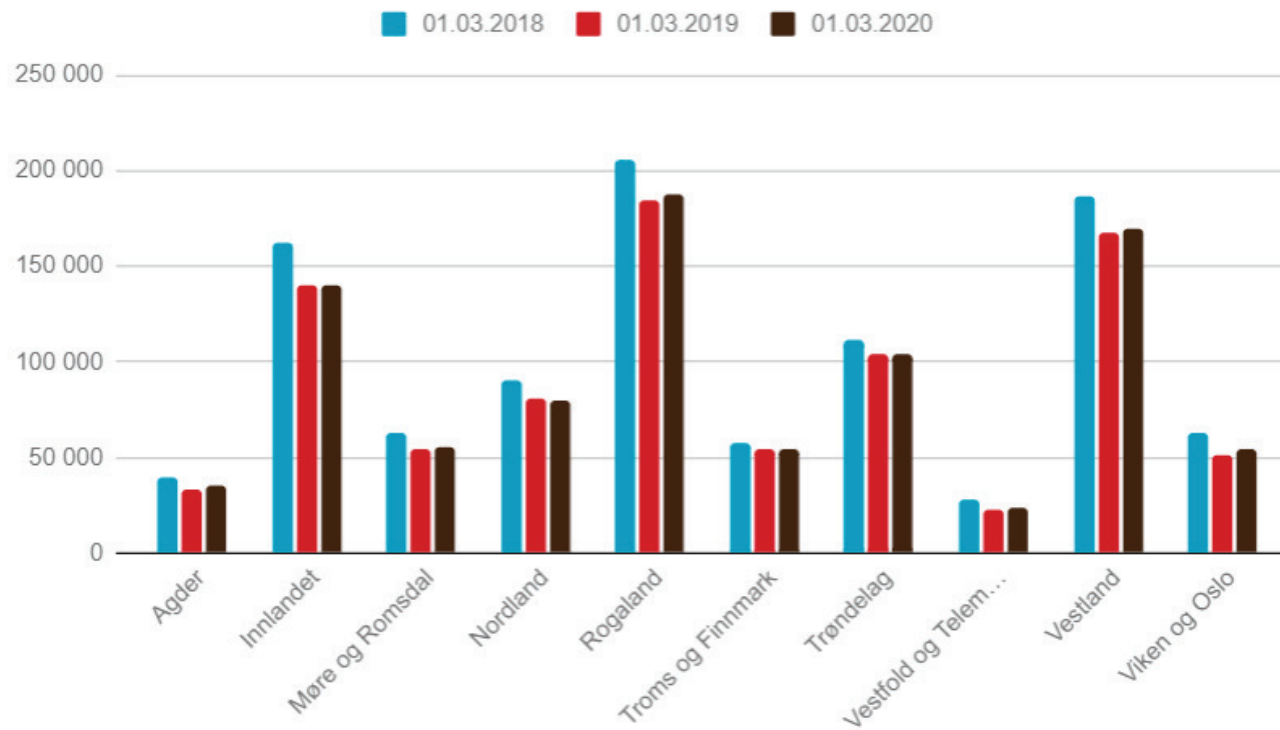
Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Utvikling i sauehaldet

Landbruksdirektoratet

	1996	2000	2005	2010	2015	2017	2020
Tal bruk med levert slakt	26454	24324	18776	15759	14949	15132	13890
Lam :							
* Tal slakt	985847	885486	1072374	1001211	1051827	1134314	1048767
* Slaktevekt, kg	17,27	18,05	18,42	18,36	19,17	17,88	18,70
Vaksen sau:							
* Tal slakt	198273	1521430	148161	134868	123664	172198	112567
* Slaktevekt, kg	30,1	30,9	32,1	32,5	32,4	31,2	31,7

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Prognose 2021 – mars 2021

Prognose sau/lam 2021 – mars 21

Forutsetninger tilførsler:

- ï Prognosert bestand av sau og lam ved beiteslipp (1/6): uendret fra 2020
- ï Forutsetter i prognosen uendret antall lam pr. søye
- ï Slaktevekt lam: liten nedgang for lam fra høsten 2020
- ï Totale tilførsler: uendret fra 2020; om lag 24 200 tonn

Forutsetninger engrossalg:

- ï Planlagt gjennomsnittlig engrospris på kr 66,90
- ï Prisøkning på 1 prosent for året 2021
- ï Engrossalg lam: nedgang på 1 prosent fra svært godt salg i 2020, delvis som følge av tiltakene i samfunnet.

Prognose 2021 – mars 2021

	Salgsproduksjon		Import- kvoter	Engrossalg		Balanse 2021	Reg.lager 1.1.21 *)
	tonn	21/20		tonn	21/20		
Storfe/kalv	85 400	101	9 000 1)	102 600	98	-8 200	0
Lam	19 400	100	806 2)	20 500	99	-300	1 880
Sau	4 900	103		4 900	102	0	0
Gris	130 800	100	1 750 3)	138 000	99	-5 400	0
Egg	66 100	101	500 4)	66 200	101	400	428

*) Reguleringslageret ved inngangen til året inngår ikke i balansen for 2021

- 1) For storfe er det inkludert en antatt SACU-import på 4.756 tonn storfekjøtt m/ben. Videre er WTO-kvoten på 1084 tonn, EU-kvote på 2.500 tonn og GSP-kvote på 665 tonn biffer og fileter (omregnet til storfekjøtt m/ben) tatt med.
- 2) Importen inkluderer WTO-kvote på 206 tonn og 600 tonn fra Island.
- 3) Inkludert spekk på 750 tonn og 100 tonn av WTO-kvoten på 1.381 tonn. Inkluderer også EU-kvote på 900 tonn.
- 4) Forutsetter i prognosen import på 500 tonn egg.

Forutsetninger om priser i prognosen:

Gjennomsnittlig engrospris på storfe kr 64,30, lam kr 66,90 og egg kr 20,30. For gris forutsettes uttak av målpris, som for avtaleperioden 1. juli 2020 til 30. juni 2021 er kr 33,89 per kilo.

Referansebruk 2019, NIBIO

Tal bruk	171 v.f. sau Landet 171	175 v.f. sau Nord-Norge 20	136 v.f. sau Vestlandet 25
Sum inntekter før tilskot, kr	247 237	253 799	166 615
Sum pristilskot, kr	158 987	183 883	103 239
Sum prod.-uavhengig tilskot, kr	384 835	451 290	340 888
Sum variable kostnader, kr	220 754	244 014	155 581
Sum faste kostnader, kr	346 291	430 417	242 128
Sum avskrivingar, kr	120 371	109 902	111 631
Driftsoverskot	103 643	104 639	101 402
Vederlag for arbeid og kapital, kr per årsverk	125 664	142 405	113 417

DEKNINGSBIDRAGSKALKYLE

SAUEHOLD, PER ÅR TUNG RASE

Ant. vinterføra sau	75	
Avdrått	1,7	Lam/vfs
Sone arealtilskudd	5A	
Sone distriktstilskudd	2	
påsett	25 %	
Lam O+ eller bedre	94,4 %	
Lam O og O-	5,1 %	
LamP+, P og P-	0,5 %	
Slaktevekt lam	19,0	kg
Slaktevekt sau	31,4	kg

PRODUKSONSINTEKTER

			Kvantum, kg/antall	Pris, kr/kg/stk	SUM
Lammekjøtt inkl grunntilskot og etterbetaling			27,6	41,42	1 141
Tillegg					
	Stjernelam	76,1 %	2,50	1,90	52
	Gourmetlam	54,8 %	2	1,10	30
	Sesongtillegg			0,70	19
	Kvantumstillegg			1,20	50
Sauekjøtt inkl grunntilskot og effektivitetstillegg			7,9	5,17	41
	Puljetillegg pr vinterføra sau		1,53	35,00	53
Ull			6,6	33,63	222
SUM PRODUKSJONSINTEKTER			42,0		1 609

Blå tall kan endres

VARIABLE KOSTANDER

	% av forkrav	FEm per enhet	Avling, fee/daa	Areal, daa	Var. kost., kr/f.e.	SUM
Før	100,0	470		0,67		1 151
Formel Sau	14,9	70			4,10	287
Grovfør	51,1	240	450		2,70	648
Innmarksbeite	34,0	160	150		1,35	216
Annet						232
Div. andre variable kostander						232
Renter på variable kostander			Rentesats	3,8		32
SUM VARIABLE KOSTNADER						1 415

DEKNINGSBIDRAG 1

Produksjonstilskudd						194
Husdyrtilskudd inkl tilskot lammeslakt						2 638
Utmarksbeite	Ant dyr pr enhet	2,7	Sats	230		1 484
Beitetilskudd	Ant dyr pr enhet	2,7	Sats	50		621
Areal- og kult.tilskudd						135
Distriktstilskudd						293
Bunnfradrag						186
						-80

DEKNINGSBIDRAG 2

						2 832
				For bruket		212 427

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Jordbruksavtalen 2020-21

6.3 Pristilskudd kjøtt

6.3.1 Grunntilskudd kjøtt

Tabell 6.3 Grunntilskudd kjøtt

Dyreslag	Sats 2020, kr/kg	Endring	Sats 2021, kr/kg
Sau og lam	3,81	0,00	3,81
Geit og kje	5,15	0,00	5,15

Det skal ikke gis grunntilskudd for lam med slaktevekt lavere enn 13 kg.

Landbruks- og matdepartementet fastsetter i samråd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag variasjonen i satsene for grunntilskudd kjøtt. I særlige tilfeller kan det gis dispensasjon til avvik fra den fastsatte variasjonen av tilskuddet, herunder ved store endringer i markedet grunnet utbrudd av alvorlige dyresykdommer m.m.

6.3.2 Distriktstilskudd kjøtt

Tabell 6.4 Distriktstilskudd kjøtt

Soner i henhold til Sonekart for distriktstilskudd kjøtt ¹⁾	Dyreslag	Sats 2020, kr/kg	Endring	Sats 2021, kr/kg
1	Storfe, sau/lam og geit/kje	0,00	0,00	0,00
2	Storfe, sau/lam og geit/kje	5,25	0,00	5,25
3	Storfe, sau/lam og geit/kje	8,05	0,00	8,05
4	Storfe og geit/kje	11,80	0,00	11,80
4	Sau/lam	13,90	0,00	13,90
4	Gris	5,10	0,00	5,10
5	Storfe og geit/kje	12,40	0,00	12,40
5	Sau/lam	14,40	0,00	14,40
5	Gris	5,40	0,00	5,40
Agder, Vestland, Møre og Romsdal	Gris	1,10	0,00	1,10

1) Sonekart for distriktstilskudd melk og kjøtt (<http://kart7.nibio.no/map/sonegrenser/>)

6.3.4 Tilskudd for lammeslakt og kjeslakt

Tabell 6.6 Satsar tilskudd lammeslakt og kjeslakt for utbetaling via slakteri¹⁾

Slakterier med godkjent klassifisør	2020	2021
Lammeslakttilskudd, kvalitet O+ eller bedre	450 kr/lam	450 kr/lam
Økologisk tillegg, kvalitet O+ eller bedre	40 kr/lam	40 kr/lam
Mindre slakterier uten godkjent klassifisør²⁾		
Lammeslakttilskudd, alle lam	409 kr/lam ³⁾	419 kr/lam ³⁾
Økologisk tillegg, alle økologiske lam	40 kr/lam ⁴⁾	40 kr/lam ⁴⁾
Tilskudd til kjeslakt		
Kje > 3,5 kg slaktevekt,	300 kr/kje	300 kr/kje

1) Tilskuddet gis bare for dyr slaktet ved offentlig godkjente slakterier.

2) Slakterier som slaktet mindre enn 2 000 sau/lam foregående år.

3) Tilskuddssatsen for lam levert til slakterier med godkjent klassifisør multiplisert med andel av total slaktemengde av kvalitet O+ eller bedre hos disse slakteriene.

4) Gis for alle økologiske lam med samme sats som for store slakterier og uavhengig av eventuell kvalitetsklassifisering av lammene ved de mindre slakteriene.

Tilskuddet utbetales ikke for lam som er født foregående år og som slaktes fra og med 1. mars.

Tilskudd til lamme- og kjeslakt kan maksimalt gis for inntil 1 075 700 lam og kje per år.

6.5 Pristilskudd ull

Tabell 6.8 Gjennomsnittlig tilskuddssats til norskprodusert ull

	Sats 19-20, kr/kg	Endring 1.9.20	Sats 20-21, kr/kg
Tilskuddssats	40,00	0,00	40,00

Landbruksdirektoratet skal etter forslag fra Nortura og Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund differensiere den gjennomsnittlige tilskuddssatsen per kg for de ulike ullkvalitetene inkl. skinn. Grunnlaget for tildeling av tilskudd til ull omfatter også ullmengden på ulne skinn, pelsskinn og skinn av villsau. Kvalitetsklassene C2S, G, H2, H3 og V gir ikke grunnlag for utbetaling av tilskudd. Ullstasjonene er ansvarlige for klassifiseringen av ull som grunnlag for tilskuddsutmålingen.

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Produksjonstilskot 2020-2021

		1200	050	
Sau/ammegeit	15. mars 2020	1-150 151+	883 194	1 053 300

7.5 Tilskudd for bevaringsverdige husdyrraser

Med mindre noe annet fremgår av tabellen under, gjelder definisjonene av dyreslag under kapittel 7.2.2.

Tabell 7.6 Foreløpige satser kroner per dyr per år

Dyreslag	Søknadsfrist ¹⁾	Sats i kr/dyr/år
Storfe ²⁾	15. oktober 2020	3 460
Sau ³⁾		310
Ammegeit ⁴⁾		610
Hest ⁵⁾		1 200

- 1) Telledato for søknadsfrist 15. oktober er 1. oktober.
- 2) Melkeku, ammeku og okse av minst 7/8 av en av rasene: sidet trønder- og nordlandsfe, østlandsk rødkolle, dølafe, vestlandsk raudkolle, vestlandsk fjordfe eller telemarkfe. Okse må være 12 måneder eller eldre på telledato, og tilskudd for okse gis for inntil 2 okser av samme rase per foretak.
- 3) Sau av rasene: blæset, dala, fuglestadbrogete, grå trønder, rygja og steigar.
- 4) Geit av rasen kystgeit.
- 5) Unghest under 3 år av rasene: dølahest, fjordhest, nordlandshest/lyngshest.

Tabell 7.7 Beitetilskudd for beitesesongen 2020. Foreløpige satser, kroner per dyr

Dyreslag	Søknadsfrist	Intervall	Sats i kr/dyr/år
Sau, lam, geit, kje og alpakka	15. oktober 2020 ¹⁾	Alle dyr	50
Storfe, hjort, hest og lama			420

1) Dyr som sankes fra utmarksbeite etter 15. oktober 2020 kan etterregistreres frem til 10. januar 2021.

Tabell 7.8 Utmarksbeitetilskudd for beitesesongen 2020. Foreløpige satser, kroner per dyr

Dyreslag	Søknadsfrist	Intervall	Sats i kr/dyr/år
Storfe og hest	15. oktober 2020 ²⁾	Alle dyr	817
Geit og kje			230
Sau og lam ¹⁾			230

1) Tilskuddet utmåles på grunnlag av et veid gjennomsnitt av antall dyr sluppet på utmarksbeite og antall dyr sanket fra utmarksbeite etter å ha vært på utmarksbeite i minimum de påkrevde uker som følger av forskrift om produksjons-tilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Dyr sluppet (minus dyr som sankes etter mindre enn de påkrevde ukene) teller 70 % og dyr sanket (etter minimum de påkrevde uker) teller 30 %.

2) Dyr som sankes fra utmarksbeite etter 15. oktober 2020 kan etterregistreres frem til 10. januar 2021.

7.7.1 Satser, definisjoner og soner

Tabell 7.9 Foreløpig sats for kulturlandskapstilskudd, kroner per daa jordbruksareal

	Søknadsfrist	Sats kr/daa ¹⁾
Kulturlandskapstilskudd	15. oktober 2020	166

1) Vekstgrupper på areal som i sum er mindre enn ett daa er ikke tilskuddsberettigede.

Tabell 7.10 Foreløpige satser for arealtilskudd, kroner per daa jordbruksareal

Vekstgruppe	Søknadsfrist	Sats kr/daa ¹⁾ i sone ²⁾								
		1	2	3	4	5A	5B	6	7	
Grovfôr	15. oktober 2020	0	0	85	105	273	318	318	364	
Korn		217	282		322	276				
Potet		363						1 115		
Grønnsaker		750						1 750		
Frukt		1 200				1 950				
Bær		1 300				1 750				

1) Vekstgrupper på areal som i sum er mindre enn ett daa er ikke tilskuddsberettigede.

2) Soner i henhold vil vedlegg 1.

Definisjoner av vekstgrupper:

- *Grovfôr*: Fulldyrka eng, overflatedyrka engareal til slått og beite, innmarksbeite, nepe, kålrot til fôr, fôrbete, raigras, fôrraps, fôrmargkål, grønnfôrnepe og øvrige grønnfôr- og silovekster

9.1 Tilskudd til avløsning

Vilkårene for å kunne motta tilskudd til avløsning står i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Søknadsfristen er 15. oktober 2020. Avløserutgifter som foretaket har hatt etter 15. oktober 2020 kan etterregistreres frem til 10. januar 2021.

Fastsetting av tilskuddsgrunnlaget framgår av tabell 9.1. Satsene i tabellen gjelder for avløsning i 2020.

For å få utbetalt avløsertilskudd må foretaket ha et tilskuddsgrunnlag som kan utløse en utbetaling på minimum 5 000 kroner. Foretaket kan maksimalt få utbetalt 85 800 kroner.

Satsene i avtalen er foreløpige, og for å holde forbruket i samsvar med fastsatt bevilgning, kan satsene justeres opp eller ned. Landbruks- og matdepartementet fastsetter endelige satser etter samråd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Med mindre noe annet fremgår av tabellen under, gjelder definisjonene av dyreslag mv. under kapittel 7.2.2.

Avløysartilskot er kr 471 per sau rekna per 1. mars
Totalt kr 85 000 eller for 180 sauer

Forslag frå Småfeutvalet, 23.02.2021

Innføring av Driftstilskot sau og reduksjon av Kvalitetstilskotet på lam til slakt

Per bruk tal v.f.sau	Tilskot/sau sone 1-4	Tilskot/sau sone 5-7	Per bruk Sum tilskot Sone 1-4	Per bruk Sum tilskot Sone 5-7	Tal lam til * slakt/vf.sau	Tal lam til slakt	% lam me Kvalitets- tilskot	Tal lam med Kvalitets- tilskot	Reduksjon i Kvalitets- tilskot	Sum tap i Kvalitets- tilskot	Sum effekt sone 1-4	Sum effekt sone 5-7
10	0	0	0	0	1,10	11	93	10	150	-1535	-1535	-1535
20	1000	1400	20000	28000	1,10	22	93	20	150	-3069	16931	24931
50	1000	1400	50000	70000	1,10	55	93	51	150	-7673	42328	62328
75	1000	1400	75000	105000	1,10	83	93	77	150	-11509	63491	93491
100	0	0	75000	105000	1,15	115	93	107	150	-16043	58958	88958
120	0	0	75000	105000	1,15	138	93	128	150	-19251	55749	85749
150	0	0	75000	105000	1,15	173	93	160	150	-24064	50936	80936
200	0	0	75000	105000	1,20	240	93	223	150	-33480	41520	71520
300	0	0	75000	105000	1,20	360	93	335	150	-50220	24780	54780
400	0	0	0	0	1,20	480	93	446	150	-66960	-66960	-66960
500	0	0	0	0	1,20	600	93	558	150	-83700	-83700	-83700

* I snitt er det 1,16 lam tils slakt per v. f. sau. Har vurdert det slik at dette talet er litt høgare for dei som har større buskapar?

** Tak på tilskot over 300 v.f. sauer

**Norsk Bonde-
og Småbrukarlag**

Forslag frå Småfeutvalet, 23.02.2021

Effekt av beitetilskot og husdyrtilskot

Tak på tilskot ved 300 v.f. sau

Per bruk tal v.f.sau	Lam per v.f. sau	Tilskot beite kr/dyr	Tilskot ut- marksbeite kr/dyr	Sum tilsk. beite kr	Sum tilsk. utmark kr	Husdyr- tilskot * kr	Sum tilskot kr
1	1,75	100	460	275	1138,5	883	2297
20	1,75	100	460	5500	22770	17660	45930
50	1,75	100	460	13750	56925	44150	114825
100	1,75	100	460	27500	113850	88300	229650
120	1,75	100	460	33000	136620	105960	275580
150	1,75	100	460	41250	170775	132450	344475
200	1,75	100	460	55000	227700	142150	424850
300	1,75	100	460	82500	341550	161550	585600
400	1,75	0	0	0	0	0	0
450	1,75	0	0	0	0	0	0
500	1,75		0	0	0	0	0

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

*Ingen tilskot over 300 v.f.sau

** Husdyrtilskot kr 883 per sau 1-150 og kr 194 for sau nr 151-300.

7.8 Tilskudd til økologisk jordbruk

Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon

Det kan gis tilskudd til foretak som driver økologisk husdyrproduksjon eller har startet omlegging til slik produksjon.

Tabell 7.14 Foreløpige satser for beregning av tilskudd til økologisk husdyrproduksjon

Dyreslag¹⁾	Søknadsfrist²⁾	Sats i kr/dyr/år
Melkeku ³⁾		3 500
Ammeku ³⁾	15. mars og 15. oktober 2020	2 400
Øvrige storfe ³⁾		730
Sau og melkesau	15. mars 2020	462
Ammegeit		265
Melkegeit ³⁾	15. mars og 15. oktober 2020	315
Avlsgris ³⁾		517
Slaktegris ⁴⁾	15. oktober 2020	315

1) Se definisjonene av dyreslag under kapittel 7.2.2.

2) Telledato for søknadsfrist 15. mars er 1. mars, og telledato for søknadsfrist 15. oktober er 1. oktober.

3) Utbetales med 50 pst. av satsen for antall dyr på hver av telledatoene.

4) Tilskuddet gis på grunnlag av antall slaktegris som er rapportert inn fra slakteriene til Leveransedatabasen i perioden 1. januar til 31. desember året før utbetalingsåret. Ved avvik mellom antall slaktegris og hva som er registrert i Leveransedatabasen, legges dokumentert antall til grunn for tilskuddsutmålingen.